

Інтелігентна, людяна, справедлива, з теплотою в душі, з сердечністю до студентів — такою знають Ірину Миколаївну Шапошнікову.

У ці білосніжні красиві дні професор Шапошнікова святкує своє 55-ліття. А паралельно і ще одну вагому дату. Вона протягом 20 років у Національному педагогічному університеті ім.М.П. Драгоманова завідує кафедрою педагогіки і методики початкового навчання Інституту педагогіки і психології. А ще — заступник директора з навчально-методичної роботи цього Інституту, в різні роки голова Науково-методичної комісії з педагогіки та методики початкової освіти МОН України, член Фахової ради з ліцензування та акредитації педагогічних навчальних закладів країни, голова журі "Вчитель року" в номінації "Початкова освіта", почесний професор ДВНЗ "Переяслав-Хмельницький педагогічний університет імені Григорія Сковороди"...

Про її заслуги в царині дидактики й вищої педагогічної освіти, про щоденну невтомну працю свідчать її високі нагороди: орден Святих Кирила і Мефодія, знак "Відмінник освіти України", численні грамоти Міністерства освіти і науки України та інші відзнаки.

Напередодні свята ми попросили ювілярку відповісти на кілька запитань.

— Ірино Миколаївно, у 35 років Ви на конкурсній основі були обрані і призначені на посаду завідувачої кафедри педагогіки і методики початкового навчання. Що відчували тоді?

— Завідувачем кафедри до мене був Володимир Іванович Бондар, відомий учений, людина професійна і досвідчена. Тому в мене було почуття обов'язку виправдати висловлену мені довіру і, звичайно почуття відповідальності.

— А хто стояв біля витоків кафедри і якою вона є зараз за кадровим складом?

— Кафедра була створена у 1956 році на потребу у вчителів початкових класів із вищою освітою. Якщо вчительські інститути та педагогічні училища готували добрих майстрів практичної педагогічної справи, то на педагогічний інститут було покладено розв'язання інших, більш складних професійних завдань.

Плекаємо

Біля вивокі кафедрі стояли професори С.А. Литвинов, О.В. Киричук, В.І. Бондар; доценти Г.З. Івашина, Г.С. Тітова та інші видатні педагогі. Нині на кафедрі працюють 27 викладачів (з них 18 штатні), які здійснюють викладання понад 50 дисциплін, що мають повне навчально-методичне забезпечення.

За свою 58-річну історію кафедра стала базовою для створення трьох нових кафедр: мовознавства і методики мови (1982 р.), теорії і методики вивочної роботи (1986 р.), яка з 1993 року реформована в кафедрі соціальної педагогіки, та образотворчого мистецтва (2005 р.).

— З якими труднощами ви зіткнулись, обійнявши посаду завідувача?

— Мені від Володимира Івановича дісталася кафедра, великий колектив якої мав різноманітні інтереси й напрями роботи. Тому мені на цій посаді насамперед слід було оволодіти навичками спілкування за алгоритмом "керівник — колега". Адже настільки чітко будуть розмежовані особисті та виробничі стосунки, настільки ефективною буде моя робота як керівника і кафедри в цілому. А загалом у подоланні труднощів мені дуже допомагали колеги з ректорату, інших факультетів (тепер уже інститутів) і, звичайно, мій наставник — Володимир Іванович Бондар.

— Які набутки кафедри, на Вашу думку, є найвагомішими?

— Це важко вкласти в рамки одного інтерв'ю, але я спробую. Найперше, — на кафедрі діє наукова школа з проблем педагогіки вищої освіти, академіка Бондаря. Її пройшли понад 60

кандидатів та докторів наук. Ця наукова школа збагатилася вітчизняною педагогікою як науковими відкриттями, так і кадрами вчених, що плідно працюють зараз у вишах та науково-дослідних установах України, загальноосвітніх навчальних закладах.

З 1987 року на кафедрі відкрито аспірантуру. За цей час її закінчило понад 80 осіб. Серед них відомі викладачі-науковці нашого та інших вишів. Також при кафедрі існує магістратура, екстернатура, докторантура.

Впродовж останнього десятиріччя викладачі кафедри працювали над проектом Міжнародного банку реконструкції і розвитку МОН України "Рівний доступ до якісної освіти в Україні" (2006 р.), над науковими темами на замовлення МОН України: "Теорія освіти і навчання як цілісна дидактична система" (2000-2001 рр.); "Технологічне забезпечення підготовки вчителя початкової школи до реалізації Державного стандарту початкової освіти" (2003-2005рр.); "Формування конкурентоспроможного вчителя початкової школи за двоциклової системи підготовки на основі компетентнісного підходу" (2006р.); "Дидактичні засади організації навчально-професійної діяльності студентів, майбутніх учителів початкової школи, в

умовах формування фахової компетентності" (2014 р.). Цього року викладачі кафедри отримали Міжнародний грант від Відділу преси, освіти та культури Посольства США в Україні для дослідження теми "Розвиток громадянської свідомості майбутніх учителів початкової школи в процесі професійного самовдосконалення".

У цілому доробок кафедри складає більш як 800 наукових і методичних робіт.

На базі кафедри педагогіки і методики початкового навчання в свій час було створено робочу групу (керівник — академік АПН України В.І. Бондар), яка розробила Державний стандарт вищої освіти зі спеціальності "Початкове навчання" для ОКР "Бакалавр" і нині аналізує 10-річний досвід його впровадження.

— Ірино Миколаївно, з однієї із публікацій про Вас ми дізналися, що, торуючи свій шлях на освітянській ниві: працюючи у дитячому садку, початковій школі, викладаючи у вищому навчальному закладі, Ви здобували досвід експериментальної роботи поруч із відомими вченими: Б. С. Кобзарем, В. І. Бондарем, О. Я. Савченко. Як зараз відбувається співпраця колективу кафедри з відомими педагогами України, науковими установами

та навчальними закладами?

— Багато років кафедра плідно співпрацює з колективами вчителів київських шкіл, керівниками яких є випускники тоді ще педагогічного факультету педагогічного інституту імені О.М.Горького (сьогодні НПУ імені М.П. Драгоманова), з педагогічними коледжами, що готують бакалаврів педагогіки початкового навчання, з багатьма педагогічними ВНЗ України та зарубіжних країн, з АПН України. Так, упродовж останніх років кафедрою підписано угоди про співпрацю більше, ніж з 20 установами.

За ці роки створилася серед керівників підрозділів ВНЗ і ЗНЗ України неформальна група із вироблення тенденцій з модернізації системи підготовки майбутнього вчителя початкової

метою раннього залучення студентів до професійної діяльності та пропедевтичного набуття фахових компетенцій.

Певні особливості має магістерська практична підготовка студентів на нашій кафедрі. Кваліфікація "викладач педагогіки" потребує організації та проведення студентами лекційних, семінарських і практичних занять з педагогіки зі студентами молодших курсів. Тому організація такої практики і підготовка до проходження її магістрантами здійснюється викладачами, починаючи з перших днів перебування студентів у магістратурі.

— Не секрет, що, у зв'язку із демографічною ситуацією в країні, багато ВНЗ мають гостру потребу в студентах і перебувають у конкурентній бо-

діяльності студентів педагогічних закладів, а й на вирішення завдань з профорієнтації, адже формат конференції в основному розрахований на студентів педагогічних коледжів з метою їх подальшого залучення до лав драгоманівців. Для цього кафедра тісно співпрацює з Прилуцьким гуманітарно-педагогічним коледжем імені І.Франка, Вінницьким обласним комунальним гуманітарно-педагогічним коледжем, Білоцерківським гуманітарно-педагогічним коледжем та іншими.

По-друге, створення нових спеціалізацій на базі спеціальності "Початкова освіта": "Іноземна мова", "Практична психологія", "Інформатика". На спеціальності "Початкова освіта" розроблено навчальний план для підготовки фахівців із двох

НАЙГОЛОВНІШИХ В ЖИТТІ ЛЮДИНИ ВЧИТЕЛІВ

школи. Так, найтісніші зв'язки та найближчу співпрацю ми маємо з проф. О.А. Бідою, проф. О.А. Комар, проф. С.М. Мартиненко, проф. І.О. Пальшковою, проф. Я.І.Кодлюк, проф. Г.С. Тарасенко, проф. О.В. Бобирем, проф. Л.Я. Бірюк, доц. В.К. Сарієнком,

ротьбі за них. Судячи із контингенту студентів, які навчаються за спеціальністю "Початкова освіта", питання недобору абітурієнтів в Інституті педагогіки і психології не стоїть. Як кафедри вдається практично завжди набирати

спеціальностей — "Початкова освіта" та "Дошкільна освіта".

По-третє, чітке виконання своїх зобов'язань перед абітурієнтами (а потім і студентами), які ми озвучуємо в ході вступної кампанії (особливості поселення і умови проживання в

підготовки майбутніх учителів початкових класів. Усе це робиться з єдиною метою? щоб наші випускники були конкурентоспроможні на ринку праці України та Європи.

Також працюємо над імплементацією нового закону "Про вищу освіту" та розробляємо пропозиції до проекту "Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 років".

— Яким Ви бачите вчителя початкової школи, випускника НПУ імені М.П. Драгоманова, в майбутньому?

— Школа на сьогоднішньому етапі і в майбутньому потребує не просто вчителя, а вчителя-технолога, вчителя-новатора, вчителя, який, навчаючи дітей, формуючи їх світогляд, виховує у молодого покоління здатність жити і працювати в умовах полікультурної взаємодії народів європейського простору. Такого випускника, на моє глибоке переконання, готують у нашому

педагогічному просторі. Тому підготовка вчителя, який відповідає стандартам професійних компетенцій XXI ст., — історична місія усіх педагогічних університетів і нашого, зокрема.

— Ірино Миколаївно, 20-річний ювілей керівництва кафедрою і Ваше 55-річчя. Чи вбачаєте Ви в цьому якийсь знак, "керівництво до дії" особисто для себе на майбутнє?

— Звичайно, що це є для мене знаменням хоча б тому, що тепер я просто зобов'язана здійснити свою мрію: сприяти достойному визнанню ролі вчителя в суспільстві, піднесенню престижності його праці та посилити відповідальність за його підготовку. Адже вчитель початкової ланки освіти — це не просто перший вчитель, а найголовніший у житті дитини, її родини та країни загалом. Тому що всі суспільно значущі цінності, що закладаються в ній, формуються і корегуються саме вчителем початкової

доц. Г.Г. Чернатою, головою соціації директорів шкіл України).М. Онаць та колективами, які они представляють.

— **Досить часто педагогічним ВНЗ дорікають недостатньо високим рівнем практичної підготовки студентів за різними спеціальностями. Як ця проблема вирішується на вашій кафедрі?**

— Практичній підготовці студентів спеціальності "Початкова освіта" у нашому Інституті надається надзвичайно великої ваги. Підтвердженням цього є значна кількість годин, виділених на її організацію, та її диференціація — від польової до магістерської. Терміни та види педагогічної практики визначаються навчальним планом. Проведенню майбутніми вчителями практики передують лабораторні заняття за фахом, які дозволяють здійснити зв'язок теоретичних курсів із практикою. Студенти спеціальності "Початкова освіта" проходять такі види педагогічної практики: виховна "Шкільний день" (2 курс), навчально-виховна (3 курс), виробнича (4 і 5 курси). Для більшої ефективності викладачами кафедри розроблені відповідні педагогічні рекомендації, в яких враховані вимоги кожної окремої спеціалізації. Дочечі, вперше в Україні педпрактика "Шкільний день" була впроваджена саме на нашій кафедрі з

успішні групи як денної, так і заочної форм на свою спеціальність?

— По-перше, це — профорієнтаційна робота, введена на якісно новий рівень. У ході її здійснення нами проводяться: Дні відкритих дверей, співпраця зі школами, педагогічними коледжами тощо; Всеукраїнські науково-практичні студентські конференції на різну тематику в заочному Інтернет-режимі для студентів педагогічних спеціальностей коледжів. Такі заходи, особливо конференції, спрямовані не тільки на активізацію наукової

гуртожитку, фіксована оплата за навчання на контрактній формі тощо).

— **Які освітні завдання Ви з колегами розв'язуєте сьогодні?**

— Що стосується сьогодні, то зараз на кафедрі йде робота над створенням нового покоління стандартів вищої освіти для ОКР "Бакалавр" і "Магістр" з урахуванням Держаного стандарту початкової загальної освіти, над змінами в ОПД для цих кваліфікаційних рівнів, вносяться корективи в змістове та процесуальне забезпечення

Інституту.Адже сучасний європейський педагог покликаний знайти відповіді на виклики епо-

що за переконана, що за підтримки моєї родини, співробітників, колег з інших навчальних закладів, держави в цілому ця мрія обов'язково здійсниться.

— **З нагоди Вашого подвійного ювілею кафедра педагогіки і методики початкового навчання, кафедра мов та методики викладання в початковій школі й весь колектив Інституту педагогіки і психології НПУ імені М.П.Драгоманова щиро вітають Вас і...**

*Бажають сонця за вікном і в серці,
Здоров'я і любові на щодень,
Нехай Вам завше з легкістю вдається
Розв'язувати ребуси проблем.
Хай кожен день для Вас дарує свято,
А доля силе в ноги ніжший цвіт.
Живіть успішно,
радісно й багато
Ще многаж часливих,
і мирних літ!*

Розмову вели:

**Тетяна
ВАСЮТІНА,**

доцент кафедри педагогіки і методики початкового навчання, та

**Марія
ЧАБАЙОВСЬКА,**

доцент кафедри мов та методики викладання в початковій школі Інституту педагогіки і психології НПУ імені М.П. Драгоманова